

To nadalje vrijedi i u obrnutom smjeru: da Golubova teologija ima poetsku dimenziju. Ona se odlikuje ne samo izvornošću misli i dosljednošću argumentacije nego i ljepotom izričaja, igrom i kovanjem novih riječi, bogatstvom višedimenzionalnih slika i metafora.

Zbog svega rečenoga utemeljeno je govoriti da je Golubova teologija uistinu poetska, a poezija teološka, odnosno: poetska teologija i teološka poezija – što i ova studija Wenera J. Grubera jasno pokazuje.

Valerija Nedjeljka Kovač

***Kačić. Sveti Franjo u Hrvatskoj 1212.,
god. XLVI – XLVII, Split, 2014. – 2015., 568 str.***

Sredinom 2016. godine izašao je prigodni broj zbornika *Kačić* u kojem su objavljeni radovi s Međunarodnoga znanstvenog skupa organiziranog u prigodi obilježavanja osam stoljeća od dolaska sv. Franje u Hrvatsku i početaka franjevačkog reda u Hrvatskoj. Znanstveni skup održan je u Splitu i Zadru 1. i 2. listopada 2012. godine, kada se navršava osam stotina godina od izvještaja o dolasku Franje Asiškoga na hrvatsku obalu. Taj znanstveni skup bila je svojevrsna prigoda da se obilježi još jedan događaj značajan za franjevački pokret u Hrvatskoj, koji je duboko obilježio osam stoljeća hrvatske povijesti.

Proslov zbornika napisao je urednik fra Hrvatinić Gabrijel Jurišić, osvrćući se ukratko na izvještaj Tome Čelanskoga, prvog životopisca sv. Franje, koji nam je i ostavio bilješku o boravku Franje Asiškoga na istočnoj obali Jadrana. Urednik ističe važnost zbornika, ponajprije zbog velikog broja znanstvenih rasprava ali i njihove sveobuhvatnosti, ko-

jima se proučavaju početci franjevaštva na hrvatskim prostorima i doprinos franjevaca Crkvi, znanosti, kulturi i umjetnosti u Hrvatskoj i susjednim zemljama. Nakon toga slijedi niz pozdravnih govora.

Važnost kontekstualizacije vremena i prostora XIII. stoljeća obrađena je u raspravi Anđelka Mijatovića »Političke i društvene prilike u hrvatskim zemljama u sastavu Hrvatsko-Ugarskog Kraljevstva u XIII. stoljeću«. Autor prikazuje Hrvatsko-Ugarsko Kraljevstvo te političke i društvene prilike u hrvatskim povijesnim zemljama Dalmaciji, Hrvatskoj, Slavoniji, Bosni i Zahumlju u XIII. stoljeću, stvarajući time povijesno-vremenski okvir dolaska franjevaca u hrvatske zemlje. Nešto širu temu u svojem radu »Crkvene prilike na europskom Zapadu i hrvatskoj obali za života sv. Franje Asiškoga i prvog stoljeća razvoja franjevaštva«, zahvaća Slavko Kovačić. On prikazuje crkvene i vjerske prilike općenito na europskom Zapadu

i posebno na hrvatskom priobalju u vremenu koje je prethodilo pojavi prosjačkih redova, zatim prilike za života sv. Franje i tijekom prvog stoljeća razvoja franjevačkog pokreta. Još jedan kontekstualni članak rad je Josipa Faričića. Autor u raspravi »Dolasci sv. Franje Asiškog na hrvatsku obalu u kontekstu pomorsko-geografskog sustava Jadrana« postavlja mogućnost boravka sv. Franje u nekim hrvatskim obalnim gradovima na temelju različitih predaja koje promatra u sklopu pomorsko-geografskog sustava toga dijela Sredozemlja u XIII. stoljeću.

Hrvatini Gabrijel Jurišić u članku »Franjevački plodovi svetosti u zemlji Hrvata (XIII. – XIV. stoljeće)« donosi osnovne podatke s izabranom literaturom o trideset franjevaca na glasu svetosti koji su živjeli u tome razdoblju. Općenito se misli da je prvi franjevački samostan sagrađen u Trogiru još za života Franje Asiškoga. Tom temom u svojem se radu »Desa Lučić i franjevci u Trogiru« bavi Milan Ivanišević, koji analizira oporuku toga uglednog trogirskog građanina, koji svoju imovinu ostavlja franjevcima te im gradi samostan i crkvu. Na tragu povijesne predaje napisan je članak Nikole Mate Roščića »Splitsko-trogirska predaja o dolasku sv. Frane 1212. godine na hrvatsku obalu«. Zatim je uvršten članak »Zadarski zapis s kraja XIX. stoljeća o putovanju sv. Franje«, zadarskog franjevca Donata Fabijanića (1808. – 1890.), koji je napisan prije sto trideset godina a u kojem au-

tor obrađuje predaju o dolasku sv. Franje u Zadar. Josip Sopta autor je rasprave »Franjevački počeci u Dubrovniku«, u kojoj se bavi trima pitanjima: boravkom sv. Franje u Gradu i prvim franjevcima u dokumentima i predajama, prvim boravištem Stranjac i prvim samostanom sv. Tome na Pilama. Franjevcima u Dubrovniku bavi se i Marijan Sivrić u radu »Franjevci u oporukama dubrovačkog notarijata« od 1280. godine do kraja Republike. O nekoliko predaja o dolasku sv. Franje na hrvatsku obalu piše Ljudevit Anton Maračić u članku »Kvarnersko-istarske predaje o dolasku sv. Franje na hrvatsku obalu«, koji donosi prikaz predaja o Franjinu boravku u Istri i na kvarnerskim otocima. Najmlađom predajom o boravku sv. Franje, ali ovaj put ne na jadranskoj obali, nego u Zagrebu, bavi se znanstvena rasprava »Sveti Franjo Asiški u Zagrebu« Željka Železnjaka. Riječ je o predaji koja se vezuje uz 1219. godinu i Franjin povratak s Istoka. Boravak sv. Franje u Hrvatskoj zabilježen je i na slikama, što obrađuje Anđelko Badurina u radu »Likovni prikazi boravka sv. Franje u Hrvatskoj« i time slikovnim prikazima zaptvara niz znanstvenih rasprava, a za koje kaže da se javljaju relativno kasno, tek u XVIII. stoljeću.

Početcima franjevaštva u Bosni bavi se Andrija Zirdum u članku »Prvi franjevci u Bosni«, dok je o istoj temi, samo vezanoj uz Sloveniju, rad »Začetki Reda manjših bratov na ozemlju Slovenije in kjer so nekoč živeli Sloven-

ci« napisao Marijan Vogrin. Angelo Palleri piše o Franjinu boravku u talijanskoj pokrajini Marke u članku »Mjesne predaje o putovanjima sv. Franje u pokrajini Marke«, u kojem naglašava povezanost Ancone s hrvatskim lukama na Jadranu koja seže još u XII. stoljeće. Sestrama sv. Klare i njihovim početcima u Hrvatskoj u XVIII. i XIV. stoljeću znanstvenu raspravu »Prvi samostani klarisa u Hrvatskoj« napisala je Kata Karadža. Na istom tragu ostaje i rad Marije od Presvetog Srca »U sjaju velike obljetnice. 800. obljetnica osnutka Drugog franjevačkog reda – sestara klarisa«. Podatke o franjevačkim pokornicima u XVIII. stoljeću iz kojih će nastati franjevci trećoredci glagoljaši piše Petar Runje u članku pod naslovom »Hrvatski franjevci trećoredci u XIII. stoljeću«.

Milko Brković autor je znanstvene rasprave »Diplomatička analiza papinskih isprava franjevcima u XIII. stoljeću sačuvanih u franjevačkom samostanu u Zadru«. Obrađene su i predstavljene sve papinske bule iz XIII. stoljeća koje se čuvaju u spomenutom samostanu. Franjevački dolazak na hrvatsku obalu značio je početak novoga humanističkog duha i gotičkog stila na prostoru Dalmacije i Istre, a prilog toj tematici dao je Joško Belamarić u radu »Franjevci i umjetnost na hrvatskoj obali u XIII. sto-

ljeću«. Na temelju građe franjevca Euzebija Fermendžina napisan je članak Daniela Patafte »Fra Euzebije Fermendžin o počecima franjevaštva u Hrvatskom primorju i njegovu zaleđu«. Posljednja znanstvena rasprava nosi naslov »Fra Dominik Mandić kao istraživač franjevačkih početaka u Hrvata« autora Roberta Jolića.

Nakon znanstvenih rasprava slijedi nekoliko dodataka o obilježavanju obljetnice dolaska sv. Franje Asiškoga u Hrvatsku i ostali znanstveno-metodološki aparat, kao što su indeksi, popisi i kazala.

Izvještaj Tome Čelanskoga o boravku Franje Asiškoga 1212. godine na hrvatskoj obali bio je povod organiziranja znanstvenog skupa koji je obuhvatio različite predaje koje su pojedini gradovi i područja razvili o boravku sv. Franje u njihovu kraju, a ta je tema prvi put znanstveno obrađena. S druge strane, vezano uz to, obrađeni su i početci franjevaštva u hrvatskim zemljama. Radovi objavljeni u ovom broju *Kačića* nastoje obuhvatiti cjelokupnu zbilju franjevačkih početaka, od spomenutih predaja do utvrđenih povijesnih činjenica, koje osvjetljavaju osam stoljeća dugu tradiciju franjevaštva na hrvatskim prostorima.

Daniel Patafta